

TÜRKÇEDE ADRES YAZIMI

*Faysal Okan ATASOY**

ÖZET

Bu çalışma, Türkçede adres yazımında görülen yanlışları tespit etmekte ve bu yanlışların düzeltilmesine dönük tekliflere yer vermektedir. Yazı üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde adres yazımına ilişkin çalışmalar değerlendirilmiştir. İkinci bölümde adres yazımında karşılaşılan sorunlar tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde adresin nasıl yazılması gerektiği üzerine tekliflere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçede adres, mektup adresi, adres yazımı.

ADDRESS-WRITING STYLES IN TURKISH

ABSTRACT

This study discusses inaccuracy of address-writing style in Turkish, and offers some suggestions correcting inaccuracies, and also best way to make up addresses. It consists of three parts. In the first part it is evaluated some works, manuals, curriculums, etc. address-writing styles in Turkish, and it is compared with other languages' styles. It takes part that some problems in Turkish address-writing styles in the second part. The third part involves some suggestions about correct address-writing style or best way to address-writing.

Key Words: Addresses in Turkish, postal addressing, address-writing.

* Yrd. Doç. Dr. Erzincan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü foatasoy@hotmail.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

0. Giriş

Türkçede adres yazımında karşılaşılan sorunlar; adresin nasıl oluşturulması gerektiği, adreste gereksiz ayrıntıya yer verilmesi, keyfi kısaltmalara başvurulması, noktalama işaretlerinin yanlış kullanılışı ve büyük harf savurganlığı olarak tespit edilmiştir.

Türkçede adres yazımına ilişkin kurallar yazım kılavuzlarında yer almamaktadır. Adresin nasıl yazılması, nasıl oluşturulması gerektiği konusunda PTT'nin teklifleri ve adreslerin iş mektuplarında nereye yerleştirileceği konusunda TSE'nin teklifleri bulunmaktadır. Ayrıca, TSE'nin adres oluşturulması ile ilgili standartları vardır. Bu standartlar İçişleri Bakanlığı tarafından yönetmelik hâline getirilmiş ve yönetmelik 31 Temmuz 2006 gün ve 26245 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğe göre adresi oluşturan adres birimlerine *adres bileşenleri* adı verilmiş ve yönetmeliğin 4'üncü maddesi (b) bendinde *adres bileşenleri* tanımlanmıştır:

MADDE 4. b) *Adres bileşenleri*: Numaralama işlemlerinde kullanılan unsurlar; posta kodları, il, ilçe, bucak, köy ve mezra isimleri, mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak isimleri ile sabit tanıtım numarası ve bina numarası gibi adres verileri ile tanımlanan coğrafi konum, kişisel ve kurumsal adres bilgisine ulaşmak için gerekli olan bilgileri ifade eder.”

Ayrıca, MADDE 5'te adres standardı belirlenmiştir:

Adres standardı: MADDE 5 – (1) *Adres standardı*; il, ilçe, bucak, köy, mezra, belediye adı; mahalle adı ve sabit tanıtım numarası, meydan, bulvar, cadde, sokak ve küme evlerin adı ve sabit tanıtım numarası ile site, blok, mevki adı, dış kapı numarası, iç kapı numarası, posta kodu bileşenlerinden oluşur.”

Yönetmeliğin 5'inci maddesi 4'üncü fıkrasına göre gerçek kişilerin ve tüzel kuruluşların yönetmelikte belirtilen adres standardına uyması zorunluluğu getirilmiştir:

Madde 5. (4) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler adres ile ilgili her türlü işlemlerinde adres standardına uymak zorundadır.

Bütün bu çalışmalar Türkiye'deki adreslerin belirli bir düzene sokulmakta olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, günlük dildeki adres yazımıyla ilgili uygulama sorunlarını incelemekte, adresi oluşturan birimlerin yazılı metinlerde nasıl yer alması gerektiği konusunda teklifler sunmaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

1. Sorunlar

Türkçede adres yazımında karşılaşılan sorunlar; adresin nasıl oluşturulması gerektiğinin bilinmemesi ya da önemsenmemesi, adreste gereksiz ayrıntıya yer verilmesi, keyfi kısaltmalara başvurulması ve büyük harf savurganlığı olarak belirlenmiştir.

1.1. Adres nasıl oluşturulmalı?

Giriş bölümünde adresi oluşturan *adres bileşenlerinin* ne olduğu tanımı verilmiştir. Buna göre adreslerle en çok ilgilenen kurum olan PTT Genel Müdürlüğünün zarf üzerine adres yazma teklifine göz atmakta yarar vardır¹:

Zarf ve Adres Yazımına İlişkin Özellik ve Öneriler:

1'inci satıra gerçek kişi adı ve soyadı,

2'nci satıra tüzel kişi işyeri adı/unvanı (organizasyon adı),

3'üncü satıra mahalle veya köy adı veya (Postrestant, Posta Abone Kutusu (PK ibaresi) no vb.

4'üncü satıra cadde veya sokak veya mevki (mahal/küme) veya site veya mezra adı, (belirlenmiş ise bina/parsel adı ile) dış kapı numarası ve/veya iç kapı numarası (3. ve 4. satır bilgileri birleştirilerek tek bir satırda kullanılabilirdiği gibi, bina adı dış kapı ve/veya iç kapı numarası bunlardan ayrı bir satır olarak da kullanılabilir.)

5'inci satıra posta kodu ve bucak (semt-belde-belediye) adı veya ilçe adı veya il adı (bucak veya ilçe adları Türkiye'de tek değilse il adı bilgisine de yer verilmelidir.)

6'ncı satıra ülke adı (Yurtiçi kabul ve varışlı gönderilerde çoğunlukla yer almamaktadır.)

Uluslararası Posta Birliği (UPU) uluslararası kullanımda posta kodunun önünde ülke kodunun kullanılması halinde ülke adının yazılmamasını önermektedir. (Türkiye için TR kodu kullanılıyor.)

Adres bileşenleri (/) slash kullanımı hariç birleşik halde yazılamaz, aralarında birer boşluk bırakılır. Adres bileşeni satırlarının arasındaki boşluk 1 cm'yi geçemez. Adres bileşenleri zarf alt kenarına paralel yatay yazılmalı, satır eğikliği 5 dereceyi aşmamalıdır. Alıcı adres alanında yer alan karakterlerin yüksekliği 2 mm'den fazla 6 mm'den az olmalıdır. Karakterlerin rengi siyah veya mavi olmalıdır.

¹ <http://www.ptt.gov.tr/tr/interaktif/postakodu2.html>

(Alıcı adres bileşenlerinin yazımında büyük harf kullanılması, yazı tipi olarak Times New Roman, Arial, Courier, 9-10-11-12-13-14 fontlarından birinin kullanılması önerilir.)

Gönderi üzerinde alıcı adres alanına, adres bileşenleri dışında herhangi bir bilgi yazılamaz. Gönderi üzerinde alıcı adres alanının son satırından itibaren altında kalan yüzeye (zarfın alt kenarından itibaren yaklaşık 2,5-3 cm yüksekliğindeki boydan boya oluşan alana) bir şey yazılamaz, renklendirilemez, renkli baskı yapılamaz. Bu alanın açık renklerden oluşması, (özellikle beyaz olması) gereklidir.

Adres bileşenlerinin yazılmasında aşağıdakilerin dışında kısaltma kullanılmaması,

MAH.	MAHALLE(Sİ)
CAD.	CADDE(Sİ)
BLV.	BULVAR(I)
SOK.	SOKAK(GI)
APT.	APARTMANI
NO:	NUMARASI
PK	POSTA ABONE KUTUSU

Aynı seviye adres bileşenleri örneğin 4. satır seviyesinde yer alan ... cad. ... sok. şeklinde birlikte kullanılmamalı, bina dış kapı numarasını nereden alıyor ise o bileşen kullanılmalıdır.

KAT, K: DAİRE veya D: şeklinde kısaltma ve ibarelerin kullanılmaması, YANI, KARŞISI, ÜSTÜ vb. şekilde dolaylı adres tanımlamalarından kaçınılması,

Bina dış/iç kapı numarasının; cadde/sokak/mevki vb. ismini bina adı yazılmış ise bina adını, NO: ibaresi yazılmış ise bu ibareyi takip etmesi,

Adres bileşenlerinin yazılmasında bina dış kapı numarası ile iç kapı numarasını birbirinden ayırmak için sağa yatık slash (/) işareti dışında işaret kullanılmaması, önerilir.

PTT'nin genel ağ sayfasında² zarf üzerine yazılmış adres örneği verilmiş, adres yazmayla ilgili tavsiyeler sıralanmıştır:

² Adres yazma örnekleri üzerine genel ağ forum sayfalarında konuyla ilgili tartışmalara rastlanmaktadır. Buralarda değişik ülkelerin adres yazma tarzlarına yer verildiği de görülmektedir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Gönderiler üzerine adres ve varış yerinin önüne posta kodunun, doğru, tam ve okunaklı yazılması, gönderilerin vaktinde ve sağlıklı ulaşmasının ilk şartıdır. Tam ve doğru adres şu bilgileri içerecek şekilde yazılmalıdır:

Ad ve Soyad

Unvan (Tüzel Kişi)

Mahalle / Köy

Cadde / Sokak / Mevki / Site

Dış Kapı No / İç Kapı No

Posta kodu / Bucak (Semt) / İlçe / İl / Ülke

Adres ve posta kodunun, tam, doğru ve okunaklı olmasının yanında, gönderi üzerine, uygun yere yazılması da önemlidir. Gönderi üzerine tam, doğru ve okunaklı adres ve posta kodu yazma örneği yukarıdaki gibidir.

Posta pulu zarfın sağ üst köşesinde,

Gönderici adresi ve posta kodu zarfın sol üst köşesinde,

Alıcının adresi ve posta kodu zarfın orta yerine (biraz sağ alt köşeye yanaşık), zarfın alt kenarında 2,5 cm boşluk kalacak şekilde,

Posta kodu, alıcı adresinin bulunduğu varış yeri önünde, olmalıdır.

Aynı genel ağ adresinde verilen zarf örneği üzerinde de yukarıdaki açıklamalara uygun adresler görülmektedir. Verilen genel ağ sayfasında adreslerin zarf üzerindeki yerlerinin neresi olması gerektiği de gösterilmiştir:

Gönderici adres alanı

Ufuk İĞDIR

As Bilgisayar Ltd. Şti.

Şehit Adem Mah.

Hacı Mehmet Sk. No: 7

34300 BEYOĞLU/ İSTANBUL/TÜRKİYE

Alıcı adres alanı

(bk. <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=18866&highlight=adres> ve <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=27430> adresi.)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Nihal AGUN
 Mebusevleri Mah.
 Önder Cad. Ankara Ap. 11/8
 06580 ÇANKAYA / ANKARA/TÜRKİYE

1.2. Adreste gereksiz ayrıntıya yer verilmesi sorunu

Yukarıdaki adreslerde gereksiz ayrıntılara ve yanlış yazımlara yer verilmiştir³:

³ Bazı devletlerin adres yazma usulleri karşılaştırma yapılabilmesi için aşağıya alınmıştır. Bu adreslerde semt, mahalle, cadde, sokak adları yerine bunları karşılayan kodların yazıldığı, sokak kodu ile kapı numaralarının da birleştirildiği ve adresin iki, en fazla üç satırda tamamlandığı görülmektedir.

(Hollanda ve İspanya adres yazma tarzları <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=18866&start=10> genel ağ adresinden alınmıştır. Erişme günü, saati: 17. 02. 2009, 00:⁰⁴)

Hollanda:

Alıcı Adı Soyadı
 Prinsenstraat 59
 1024 GR Amsterdam

Yukarıdaki adresin açılımında, Amsterdam şehrinin kodu 1000, semtin kodu 24, sokağın kodu GR'dir. Sokağın adı Prinsenstraat ve kapı numarası 59'dur.

Öbür devletlerin adres yazma tarzları:

İspanya:

C/Barcelona, 36, 3°-A
 18210 Armilla/
 Granada / ESPAÑA

İngiltere:

St Nicholas House
 31-34 High Street,
 Bristol BS1 2AW UK
 veya,
 Alıcı Adı SOYADI
 Gower House
 Croft Road
 Aldershot
 Hampshire GU11 3HR UK

ABD:

Alıcı Adı SOYADI
 309 West 339th Street
 Pankville, New York 12090
 veya,
 Alıcı Adı SOYADI
 Suite 420
 101 Cherry Street
 Burlington, VT 05401 -4405 USA

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
 and History of Turkish or Turkic
 Volume 5/4 Fall 2010*

Gönderici adres alanında geçen *Mah.* kısaltması *Yazım Kılavuzu* (TDK, 2008)'na uygundur, ancak *Sk.* kısaltması uygun değildir; kısaltmanın aslı *Sok.* şeklindedir. Adreslerde şu olur bu olmaz diye ayırmak yerine hiç kısaltma kullanılmaması daha uygun görünmektedir; çünkü *Mah.* kısaltması *Yazım Kılavuzu*'nda hem *mahkeme*, *mahkemesi* hem de *mahalle*, *mahallesi* kelimelerini karşılamaktadır (bk. TDK 2008, 65). Yukarıdaki adreste kapı numarası yazılırken de *No* kelimesinin kullanılmasına gerek yoktur. Adres şöylece düzeltilebilir:

Ufuk İĞDIR
As Bilgisayar Ltd. Şti.
Şehit Adem Mahallesi
Hacı Mehmet Sokağı, 7
34420 İstanbul

Kanada:

Alıcı Adı SOYADI
90 Englington Avenue East
Suite 700
Toronto, Ontario
Canada M4P2Y3

Avustralya:

Alıcı Adı SOYADI
250 Camberwell Road
Camberwell, Victoria 3124
Australia

Hindistan:

Alıcı Adı SOYADI
II Community Centre
Panchsheel Park
New Delhi - 110 017
India

Yeni Zelanda:

Alıcı Adı SOYADI,
Cnr Airbone and Rosedale Roads
Albany
Auckland
New Zealand

Güney Afrika:

Alıcı Adı SOYADI
24 Sturdee Avenue
Rosebank
Johannesburg 2196
South Africa

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Alıcı adresinde de gereksiz ayrıntıya yer verilmiştir:

Nihal AGUN
Mebusevleri Mah.
Önder Cad. Ankara Ap. 11/8
06580 ÇANKAYA/ANKARA/TÜRKİYE

Belediyelerin sokak, cadde, mahalle adı verme işlerini düzenleyen yönetmelikte bir belediye sınırları içinde aynı addan yalnızca bir tane verilmesi şartı getirilmiştir⁴. Bu durumda yukarıdaki adreste geçen *Önder Caddesi*'nden belediye sınırları içinde bir tane yer aldığına göre mahallenin belirtilmesi gereksizdir. Caddenin birkaç mahalleyi keserek devam ettiği düşünülebilir, bu durumda mahalle adı gerekli görülebilir. Ancak ilgili yönetmeliğe göre caddeler mahallelerin sınırlarını göstermektedir. Dış kapı numarası yazıldığına göre adreste apartman adına yer vermeye de gerek yoktur. Nitekim adresin nasıl olması gerektiği konusundaki teklifte de bu yer almaktadır:

Aynı seviye adres bileşenleri örneğin 4. satır seviyesinde yer alan ... cad. ... sok. şeklinde birlikte kullanılmamalı, bina dış kapı numarasını nereden alıyor ise o bileşen kullanılmalıdır.

Adres yazımında karşılaşılan bir sorun da adres bileşenleri içinde yer almayan ifadelere başvurulmasıdır:

KAT, K: DAİRE veya D: şeklinde kısaltma ve ibarelerin kullanılmaması, YANI, KARŞISI, ÜSTÜ vb. şekilde dolaylı adres tanımlamalarından kaçınılması [gerekir.]

Teklifler içinde gereksiz ayrıntıyı koruyan bir madde de yer almaktadır:

⁴ Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik 31. 07. 2006 tarih ve 26245 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanmıştır. Yönetmelikte adres oluşturmak üzere; yerleşim birimlerine ad verilmesi, mahalle sınırlarının çizilmesi konularıyla ilgili maddeler şunlardır:

“MADDE 11- mahalle, köy, mezra, mevki, küme evleri, meydan, bulvar, cadde ve sokaklara ad veya numara, binalara ise numara verilmesi zorunludur. Ayrıca, mahalle, meydan, bulvar, cadde ve sokaklara değişmeyecek sabit tanıtım numarası verilir. Belediye sınırları içinde, aynı ad veya numara birden fazla mahalle, mevki, küme evleri, meydan, bulvar, cadde ve sokaklara verilemez.”

“MADDE 12 - Her mahalleye özel bir ad verilir. Belediye sınırları içinde, aynı ad birden fazla mahalleye verilemez. Mahalle sınırları meydan, bulvar, cadde veya sokaklardan geçecek şekilde belirlenir.”

“MADDE 14 - Her bulvar, cadde, sokak ve küme evlere özel bir ad veya numara verilir. Meydanlara sadece ad verilir. Bir belediye sınırları içinde, aynı ad veya numara birden fazla meydan, bulvar, cadde, sokak ve küme evlere verilemez.”

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Bina dış/iç kapı numarasının; cadde/sokak/mevki vb. ismini bina adı yazılmış ise bina adını, NO: ibaresi yazılmış ise bu ibareyi takip etmesi [gerekir.]

Adreste bina adını numaranın takip etmesi yerinde bir uygulamadır; ayrıca *No:* yazılmasına gerek yoktur.

Yurt içinde herhangi bir noktaya gönderilen mektupta ülke adı satırına *Türkiye*'nin yazılması gereksizdir. Bu da PTT'nin tekliflerinde yer almıştır:

6'ncı satıra ülke adı (Yurtiçi kabul ve varışlı gönderilerde çoğunlukla yer almamaktadır.)

Bu tekliften ülke adının en alt satıra yazılması gerektiği de anlaşılmaktadır.

1.3. Keyfi kısaltmalara başvurulması sorunu

Adres yazımında kısaltma yapılırken keyfi uygulamalara rastlanmaktadır.

PTT idaresi kendisi şu uyarıyı yapmıştır:

KAT, K: DAİRE veya D: şeklinde kısaltma ve ibarelerin kullanılmaması, ... [gerekir.]

Bu uyarısına rağmen, PTT tarafından teklif edilen adres yazım şeklini gösterir zarfın üzerindeki adreste ve zarf örneğinin yerleştirildiği genel ağ sayfasında kısaltma yanlışı yapılmıştır. Genel ağ sayfasında zarf üstüne yazılan adreslerde kullanılacak kısaltmalar listesi yer almaktadır. (bk. *1.1. Adres nasıl oluşturulmalı?*) Bu listede *apartman / apartmanı* kelimeleri için *Apt.* kısaltması uygun görülmüştür. *Yazım Kılavuzu*'nda da *Apt.* kısaltması yer almaktadır (bk. TDK 2008, 54); buna rağmen örnek adreste *Ap.* kısaltması kullanılmıştır.

Adreslerde kısaltmaya ve noktaya yer verilmemesi daha uygun görünmektedir. Bununla birlikte, adresi gösteren *sokak, cadde, mahalle* tabelalarında nokta yer alıyorsa adreste de noktaya yer verilmelidir:

Ayçiçeği Emlak

110. Cadde

1370. Sokak, 11

32100 Isparta

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

1.4. Adreslerde büyük harf savurganlığı

Adreslerde sadece ülke adının büyük harfle yazılması yerinde olacaktır. PTT tarafından teklif edilen adreslerde semt/ilçe/il/ülke adları hep büyük harfle yazılmıştır.

34300 BEYOĞLU/ İSTANBUL/TÜRKİYE

06580 ÇANKAYA / ANKARA/TÜRKİYE

Gönderici ve alıcı adres alanı son satırındaki bilgilerde, sadece ülke adının büyük yazılması daha yerinde olacaktır:

34300 Beyoğlu / İstanbul / TÜRKİYE

06580 Çankaya / Ankara / TÜRKİYE

2. Teklifler

- Adres kısa ve öz olmalıdır.
- Adreslerde gereksiz ayrıntılara girilmemelidir.
- Adreslerde *yanı, üstü, karşısı* gibi tarife dayalı bilgilere başvurulmamalıdır.
- Adreslerde kısaltmalara başvurulmamalıdır.
- Adres üç satırda bitirilecek şekilde oluşturulmalıdır.
- Adreslerde sadece ülke adı büyük harfle yazılmalıdır.
- Adreslerde Ulusal Adres Veri Tabanında yer alan adres bilgileri kullanılmalıdır.
- Adres bileşenlerinden eş değerde olanlardan yalnızca biri tercih edilmelidir.
- Adreste yurtiçine gönderilen posta veya yazılarda ülke adına gerek yoktur.
- Adreslerde posta kodu kullanılmalıdır.
- Adres belirleyen kurumlarca *Posta Kodu* yanında il, ilçe, mahalle veya cadde kodları da oluşturulmalıdır.
- Kişilerin kendilerine adreslerinin ne olduğuna dair bilgi notu ulaştırılmalıdır.
- Adreslerin bir metinde satır içinde gösterilmesi gerektiğinde adresi oluşturan her satır virgülle birbirine bağlanarak yazılmalıdır:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

A... B...
Önder Caddesi 11/8
Çankaya 06580 Ankara

Yukarıdaki adresin tek satırda görünüşü şu şekilde olmalıdır:

Masanın üstündeki mektupta, “Ablacığım, bu mektubu, Önder Caddesi 11/8, Çankaya 06580 Ankara adresine, kendi ellerinle postalarsan sevinirim.” notunun yazılmış olduğunu gördü.

KAYNAKÇA

“Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik”, *Resmi Gazete*. Tarih: 31. 07. 2006, Sayı: 26245.

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=27430>. Erişme günü, saati: 17. 02. 2009, 23:¹⁰.

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=18866&start=10>. Erişme günü, saati: 17. 02. 2009, 00:⁰⁴.

<http://www.ptt.gov.tr/tr/interaktif/postakodu2.html>. Erişme günü, saati: 16. 02. 2009, 10:⁰⁰.

TDK 2008. *Yazım Kılavuzu*, TDK, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara²⁵2008.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*